

Politolog, profesor Oskar Krejčí: Čína je stabilizující, mírový faktor globální politiky a ekonomiky (Rozhovor)

- CZ24 News | 8. dubna 2022

RUSKO/ČÍNA/USA/EU: M. H.: Nelze začít jinak než reflexí současné války na Ukrajině. Jaká je pozice Číny v tomto konfliktu?

O. K. Především je to konzistentní pozice – neměnná, pevně ukotvená pozice v celkové zahraničněpolitické strategii Pekingů. Konkrétně to znamená, že Čína zdůrazňuje potřebu co nejrychlejšího diplomatického řešení konfliktu na Ukrajině. Zároveň – a to už před ruskou vojenskou intervencí – Čína zdůrazňovala, že každý stát má právo na bezpečnost, což říká i nyní. Peking takto dává najevo své pochopení pro obavy Moskvy z bezohledného roztahování NATO k hranicím Ruska. Ostatně Čína má své vlastní zkušenosti z roztahování americké armády v Pacifiku, a to nejen z korejské války a války v Indočíně, ale i ze současnosti. Čína patřila mezi 35 států, které nepodpořily březnovou rezoluci Valného shromáždění OSN č. 11/1 odsuzující Rusko.

I nejmenší finanční příspěvek velice pomáhá! Děkujeme!

CHCI PŘÍSPĚT

Zároveň je ale nutné vidět, že přes všechny bolesti a strasti, které způsobila válka na Ukrajině, svět je víc než východ Evropy. Čínská zahraniční politika je nadále mimořádně aktivní, což bylo patrné minulý týden na konferenci o Afghánistánu, kterou řídil čínský státní tajemník a ministr zahraničí Wang I. Té se účastnili představitelé nové vlády v Kábulu, sousedé této země poničené americkou intervencí a představitelé několika dalších států včetně ruského ministra zahraničí. Za účasti prezidenta Si Ťin-pchinga se minulý týden uskutečnil on-line summit Číny a Evropské unie. Na něm mimo jiné zaznělo, že by Unie měla mít vlastní čínskou politiku – přeloženo do nediplomatické češtiny, Brusel by měl víc pečovat o zájmy Evropy a méně se lokajsky přizpůsobovat avantýrám Washingtonu.

[On-line stretnutie Si Ťin-pchinga s Charlesom Michelom a Ursulou von der Leyenovou 1. 4. 2022](#)

[Samit EÚ - Čína: Zodpovednosť za obnovu mieru a stability na Ukrajine je spoločná](#)

Abych to shrnul: Čína je stabilizující, mírový faktor globální politiky a ekonomiky. To je nesmírně důležitá role při narůstajícím chaosu ve světě.

Domníváte se také, že jedinými, kdož vyjdou z války na Ukrajině posílení, jsou Číňané? Alespoň tak míní někteří komentátoři.

Koncovka války na Ukrajině není zcela jasná. Určitě mnoho ztratí Rusko a Evropská unie. Stejně jako během světových válek by na konfliktu v Evropě měly vydělat Spojené státy – vzhledem k dalšímu rozmisťování amerických vojsk v Evropě a začínajícímu novému kolu zbrojení především vojenskoprůmyslový komplex USA.

Na druhé straně případná porážka kyjevského režimu bude po útěku z Afghánistánu znamenat druhou vojenskou prohru Západu během krátké doby. To bude znamenat velmi výrazné oslabení pozic USA v nezápadním světě, nárůst odvahy nezápadních zemí hájit vlastní zájmy. Urychlí se proces formování multipolárního světa – což je dlouhodobý požadavek Číny související s demokratizací mezinárodních vztahů.

Uznání samostatnosti DLR a LLR Ruskou federací nehraje do karet Číně, jež si úzkostlivě udržuje svou územní celistvost. Jak toto mohou čínští představitelé vyřešit?

Peking od počátku krize na Ukrajině, tedy od převratu v Kyjevě a anexe Krymu, zdůrazňuje dva principy: (a) je třeba ctít suverenitu států; (b) každá situace má své vlastní historické souvislosti. Z hlediska čínské dlouhodobé politiky Tchaj-wan není suverénní stát, ale čínská provincie na čas odtržená občanskou válkou a vojáky USA.

Proč se čínský prezident Si prozatím nestal silným mediátorem s velkou mezinárodní prestiží, který by přivedl obě strany konfliktu k jednání o zastavení zbraní? Vždyť Čína se ekonomicky angažuje v Rusku i na Ukrajině.

Kdoví... Peking ctí diplomatické tradice, neudělal z diplomatů rukojmí a z jednání diplomatů mediální divadlo, jak se to děje na Západě. Nelze s jistotou říci, že se Čína neangažuje.

Čína je v českém prostředí značně očerňována, stále se nafukují její údajné snahy o ovládnutí světa, stále jsou na tapetě lidská práva. Zajisté víte, že sociální vědec, který pracoval odborně na problematice Číny v rámci výzkumu globálních studií v Akademii věd, byl na podzim odvolán z vedoucí funkce - a bylo mu vyčteno i to, že publikoval odborné články v čínském tisku. Je takový stav udržitelný? Bude to tak, že v ČR se nebude smět studovat Čína a zůstane jen prostor pro jednostranná hodnocení?

Používání politické argumentace při skandalizování konkurence – to má mezi českými intelektuály dlouhou tradici. Vzhledem k celkové politické atmosféře ukazuje vámi připomínaný skandál na Akademii věd tamní mravní úroveň i pojetí badatelských svobod. Není to na chvíli. Prostor pro jiné názory se bude pravděpodobně ještě zužovat, jednostrannost bude vydávána za jedinou demokratičnost. To platí obecně, pro studium Číny po opadnutí zájmu o válku na Ukrajině dvojnásob.

Na sklonku roku 2021 jste vydal svou nejnovější odbornou knihu nazvanou *Geopolitika Číny* (492 stran; Praha: Professional Publishing, 2021). Na prezentaci ve Slovenském domě v únoru jste řekl: »Na konci přípravy jsem měl více knih o Číně nepřečtených než na začátku.« Odkud jste čerpal? Podle vašich slov je u nás k dispozici velmi bohatý rejstřík autorů o Číně - míněno tedy již z dřívějších dob.

Když český či slovenský politolog začne psát knihu o Číně, první, co zjistí, je, že i v naší zemi žila a žije celá řada vynikajících sinologů. Že i dnes se mohou objevit původní díla jako *Dějiny Čínské lidové republiky* (Praha: NLN, 2019), která může někdo podle současných orwellovských kritérií označit za nekorektní. Jsou tu krásné nové překlady Konfucia, ale také dvousvazkové vydání díla Mistra Chan-fej (Praha: Academia, 2011 a 2013). A tak by bylo možné velmi dlouho pokračovat, i kdybychom chtěli vybrat jen ty nejpozoruhodnější knihy.

Pak je tu zahraniční sinologie, pro mne především v angličtině a ruštině. Nesčetná produkce z těchto dvou oblastí je dnes k dosažení jak v internetových obchodech, tak i v mnoha případech volně ke stažení. Když na vás spadne z internetu 17 svazků *Cambridžských dějin Číny*, pochopíte, že psát znamená přestat číst. A do konce života si budete vyčítat, že jste začali psát o půl roku, rok či dva dříve, než jste měli.

Ještě jeden smutný poznatek je spojen s psaním *Geopolitiky Číny*. Politologové, historici a filosofové na Západě nevyužívají bohatství znalostí, které jim zprostředkovala sinologie. Sinologie žije vedle těchto oborů jako uzavřený klub ovládající magické znaky, pro ostatní západní společenskovědní pracovníky něco na hranici okrajové zábavy. Jenže bez sinologie je naše chápání dějin neúplné, nepřesné. A pochopení budoucnosti nemožné.

Pro koho je kniha určena? Kde a jak se s ní může setkat náš čtenář?

Kniha je plná tabulek a grafů, ale je psána tak, aby byla čtivá pro každého, kdo má být jen malý zájem o Čínu a o geopolitiku. Na začátku roku byl udělán dotisk, měla by být k dostání ve větších knihkupectvích, a především v internetových obchodech.

Pro komentování v mainstreamu čehokoli, co se v Čínské lidové republice stane, jsou u nás vybráni takřka výhradně sinologové soustředění kolem projektu Sinopsis. Sledujete jejich práci? A sledují oni vaši?

Vím o nich, ale nesleduji je. Mým oborem je teorie politiky, ne kádrování. Pro mne je profesorka Olga Lomová autorkou větší části nádherného překladu *Knihy vrchních písařů*, kterou ještě před naším letopočtem sepsal S'-ma Čchien (Praha: Karolinum, 2012). Opravdu pozoruhodná kniha jak svým obsahem, tak i provedením, formou. Skutečná bibliofilie – doporučuji každému, kdo se zajímá o čínskou civilizaci. Vše ostatní je druhořadé.

Ovšem pak jsou tu další čeští sinologové, kteří přispívají například na webový projekt Asiaskop, a samozřejmě bezpočet dalších sinologů, kteří jako by vymizeli z obzoru mainstreamových médií, a tedy i občanů. Vydrží tato jednostrannost navěky?

Každý režim má své ideologické strážce státní ideje. Idea současného státu je odvozována od 21. srpna 1968. To vydrží ještě dlouho, zvláště poté, kdy byla posílena válkou na Ukrajině – ale nic není navěky.

Jeden z protežovaných sinologů Martin Hála v rozhovoru pro časopis Reportér řekl, že Čína je zásadnější hrozbou než Putinovo Rusko. Souhlasíte?

Hrozbou pro koho? Pro živoření lidí pod hranicí životního minima – ano! Pro korupci a lichvu – ano! Pro ohrožování života znečištěným životním prostředím – ano! Pro hegemonistické uspořádání světa – ano! Pro to všechno je momentálně Čína největším nebezpečím.

Čína je jiná než Západ. Jinakost ale představuje nebezpečí jen někdy. Často je zdrojem pocitu hrozby jen malá znalost, nedostatek empatie a sebestřednost dělící svět na MY a ONI. Různost však také může všechny obohacovat a přinášet naději.

Věnoval jste se ve vaší knize také tomu, co je v našem mediálním mainstreamu akcentováno, to je například problematika Ujgurů, Tchaj-wanu a jako trvalka Tibet?

Všem vámi zmiňovaným tématům je v knize věnována samostatná kapitola. Plus kapitola o Hongkongu a Macau, abychom nezapomněli na žádnou geopolitickou křižovatku.

Abych prozradila také něco z vašeho úvodního slova při prezentaci knihy v již zmíněném Slovenském domě v Praze - řekl jste mj., že pro pochopení odlišností čínské civilizace a kultury je třeba přijmout, že v jejích tisíciletých dějinách bylo více než 100 hlavních měst, na 80 císařských dynastií. O vládu tam zápasilo konfuciánství s legismem. Je to ta fascinující hloubka a mnohobarevnost čínské civilizace, kultury, co vás přitahuje, abyste se jí soustavně věnoval? Nebo něco jiného?

Čínská civilizace se nevejde do aktuálně užívané evropské periodizace dějin, i střídání společensko-ekonomických formací tam má svébytnou podobu. Při snaze porozumět Číně se musíte radikálně odpoutat od standardního západního školního vzdělání či mainstreamových médií. Na druhé straně tu lze dohledat analogie: svár konfuciánství a legismu připomíná napětí mezi osvícenstvím a machiavelismem – samozřejmě v jiných časových dimenzích. Nakonec s podivem zjistíte, že přes všechny civilizační rozdíly jsou lidé v Číně a v Evropě stejní.

(Rozhovor vyšel v [Haló novinách](#) 6. 4. 2022)

Sledujte nás na Telegramu: t.me/cz24news

ZDROJ: ihano.cz/rozhovory/cina-je-stabilizujici-mirovy-faktor-globalni-politiky-a-ekonomiky/
noveslovo.sk